

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкіэ иэ зыхъугъэ Маф

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Дунаим щашІэ

Адыгэ къуаем ия XI-рэ фестиваль-зэнэкъокъу шышъхъэум и 27 — 28-м Мыекъопэ районым ипсэуплэу Дахъо игъехъунэ мэфэкІ шапхъэм диштэу щыкъуагъ.

Къэралыгъо гъэпсыкіэ иэу Адыгейир зыпсэурер ильэси 100 зэрэхъурэм фэгъехъигъэ фестивалир Дахъо игъехъунэ зэрэхъизэхшагъэр дунэе къэбар зэрэхъугъэм тегъегушо.

АР-м и Лышъхъэу Къумпыйл Мурат, Правительствэм, Парламентым, Мыекъуапэ ыкІи район администрациихэм якулыкъушэхъэр, мэкъу-мэшым, экономикэм, шэнэгъэм, культурэм, спортым, зеконым, фэшъхъафхэм яюфышэхъэр, ныбжыкъизхъэр, ветеранхъэр, волонтерхъэр, зызыгъэпсэфы зышоигъохъэр, нэмыкхэри юфхъабзэм хэлэжъагъэх.

ЗэIукIепIэшIу

Гъэхъунэр мэфэкІым физэтырагъэпсихъагъ. ТысынпIэхъэр, шхапIэхъэр, щапIэхъэр, фэшъхъафхэри кызэуахыгъэх. Экологии къабзэм хэгъэшагъэу фестивалир рагъэклохъыгъ.

Шы Хасэм спорт псэуальхъэр ыгъэуцугъэх. KlyuchIemre къулаимрэ агъэфедэнхэм фэши зэнэкъокъугъэх, шы спортым ехылIэгъэ джэгукъэхъэр кIэлэцIуихъэм апае зэхашагъэх, щабзэмкэ щэрыоныр зышо-

гъэшIэгъонхэм яухъазырыныгъэ къагъэльэгъуагъ.

Шы спортымкIа Санкт-Петербург щыкъогъэ къэгэльэгъонхэм, спорт зэнэкъокъухэм ахэлэжьагъэху Къэбертэе-Бэлькъарым, Адыгейим ирайонхэм, Казахстан къарыкыгъэхъэр къуаем ифестиwal щызэукалагъэх.

Москва, Бурятием, Къалмыкъым, Ростов-на-Дону, Краснодар, фэшъхъафхэм ашыщхэм талукалагъ.

(ИкIэх ух я 3-рэ нэкIуб. ит.)

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэнныгъэ тхыль афэгъешшошегъеням
ехыллагъ

Общественнэ юфшэнным чанэу зэрэхэлажьэхэрэм, ильэсыбэ
хуугъэу гуетынгъэ фырялэу юф зэрашлэрэм афэш рэзэнныгъэ
тхыль афэгъешшошегъенэм:

Дешин Слава Иван ыкъом — сэкъатныгъэ зиэхэм я Урысые
общественнэ организациеу «Дэгүхэм я Урысые обществэ» и
Адыгэ шъольыр къутамэ хахъэрэм;

Михайленко Иван Степан ыкъом — сэкъатныгъэ зиэхэм я
Урысые общественнэ организациеу «Дэгүхэм я Урысые обществэ» и Адыгэ
шъольыр къутамэ хахъэрэм.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Къумпыл Мурат
къ. Мыекуапэ,
шышхъэум и 29-рэ, 2022-рэ ильэс
N 203

КіэлэцЫкIухэм апае къатырэр

Цыфыр зэрыпсэун ыльэкыщт ахъщэ анахь
маклэу къэралыгъом щагъэнэфагъэр мыгъэ
къизэралэтыгъэм ишуагъэкъ, ильэси 8 —
17 зыныбжь кіэлэцЫкIу е зихэхъогу зэрыс
унагъохэм ыкчи сабий ежэрэ бзыльфыгъэхэм
къаратыхэрэм мэкьюогу мазэр къизихъагъэм
къышуублагъэу къахэхъуагь.

Шъугу къэдгъэкыжын, АР-м
иминистрэхэм я Кабинет уна-
шьоу ыштагъэм тетэу, цыфыр
зэрыпсэун ыльэкыщт ахъщэ
анахь маклэу Адыгэим щагъэнэ-
фагъэр сомэ 11970-рэ хуугъэ.
Аш къыпкырыкыхээ, посо-
бихэр зыфэдизытхэр агъэнэ-
фагь. Джы бзыльфыгъэу сабий
ежэхэрэм къафэкIорэ ахъщэ
тынир сомэ 6523,5-рэ мэхъу.
Ар цыфыр зэрыпсэун ыльэ-
кыщт ахъщэ анахь маклэ
импроцент 50-фэдиз.

КіэлэцЫкIур зэрыпсэун
ыльэкыщт ахъщэ анахь маклэ
шъольырым щагъэнэфагъэм
импроцент 50, процент 75-рэ е
100 пособиеу ильэси 8 — 17

зыныбжь кіэлэцЫкIу е зихэхъогу зэрыс унагъохэм къаратыхэрэм. Адыгэим аш фэдэ ахъщэ анахь маклэу щагъэнэфагъэр сомэ 12018-рэ мэхъу. Арышь, аш ипроцент 50-р къызтефэхэрэм сомэ 6009-рэ, ипроцент 75-рэ къызфакIохэрэм сомэ 9013,5-рэ, проценти 100-у къыззэтыхэрэм сомэ 12018-р къафатупщишт.

Шапхъэу пыльхэм къизэр-
дэлъытагъэм тетэу, пособиер
къафэкIоным лае ны-тыхэм
атыгъэ тхыльхэм специалистхэр
ахагльхэху, пособиер къатефэу
альтэтэмэ, аш ыуж юфшэгъу
мэфитф нахьыбэ темышшээз
ахъщэр счетым къырагъахъэ.

Депутаты цЫифхэр ригъэблэгъагъэх

УФ-м и Къэралыгъо Думэ Адыгэим ыцIекъе идепутатэу Хъасанэкъо
Мурат Красногвардейскэ ыкчи Теуцожь районхэм цЫифхэр ашири-
гъэблэгъагъэх, япащэхэм зэлукэгъуухэр адишыгъ.

Урысые политическе партиеу
«Единая Россия» зыфиорэм
общественнэ приемнэу районхэм
ащылэхэр ары юфтихъа-
бзэхэр зыщыкIуагъэхэр. Красногвардейскэ районным щыпсэоу
депутатын зыкыфэзгъэз-

гъэхэм гумэкIыгъоу къацэтыгъэхэм зыщатегущыгъэхэм зэлукэгъу
администрацием ишацэ илэнтэ зыгъэцэхэрэ Александэр
Ершовын дыриягъ. Джаш фэдэу
ильэссыкъе еджэгъур къызщы-
блэгъэрэ уахътэм зигъо юфын,

еджапIэхэр аш зэрэфхэзьырхэм
игуугу ашыгъ.

Къуаджэу Пэнэжжыкуае
щылукIагъ Теуцожь район ад-
министрацием ишацэ Хъачамыкъо
АЗЭМЭТ. Цыфэу къе-
кIоплахъэхэм юфыгъоу зигугуу
къашыгъэхэм ядэгъэзыжын
ахэр тегущыагъэх.

— Районитлум ашыпсэоу
зыкытфэзгъэзагъэхэм зэкэ-
ми джэуп агъотыгъ. Ахэм ю-
фыгъоу къацэтыгъэхэм ядэгъэ-
зыжын амалэу щылукIэхэм
тэтышт. Социальнэ лъэныкъор,
псэупIэхэм язэтегъэлэхъан
нахьыбэу зыгъэгумэхъэрэр.
Хэвээ гъэцэхэрэ органхэмэр
чылэ зыгъэлорышхэжынпIэхэм-
эр зэдеэжхэмэ, «Едина
Россия» и Лъэнкъ программэ
къыдыхэлъытагъэу цыфхэм
пшээрэльэу къафашыгъэхэр
пхырышыгъэ хуушт, — **къы-
иагъ Хъасанэкъо Мурат.**

КіэлэджаκIохэм языгъэпсэфын зырагъэушъомбъу

ЕджапIэхэм ильэссыкъе еджэгъум зыфагъэхъазыры, лагерьхэм мы гъ-
мафэмкъе аужырэ чэзыур аухы.

АР-м юфшэнымкъе ыкчи
социальнэ хэхъоныгъэмкъе и
Министерстве къызэритгъэмкъе,
мыгъэ кіэлэцЫкIухэм языгъэпсэфыгъоу
уахътэ зэрифэшьуашэм тетэу
республикэм шызэхэшагъэ хуугъэ.
КіэлэцЫкIу е зихэхъогуу нэбгырэ
мин 22,5-мэ япсауныгъэ зэтирагъэуцожын, загъэпсэфын
амал аратыгъ.

Аш республикэр къызэр-
щымыуцугъэм министерствэм
къыщыкIагъэтхы. Зеклоным
ылтэныкъокъе къэралыгъоо
Іэпилэгъум итын тэлэпсихъэгъэ
юфшэныр апэу зыщыкIура-
щишт шъольырхэм Адыгэир
ахауцуагь. Зеклоным епхыгъэ
организациеу республикэм ит-
хэм защагъэпсэфынэу амал
къэзитырэ сертификатхэр кіэ-

лэцЫкIу нэбгырэ миным ехуу-
мэ охьтэ благъэм аратыгъ.

Джаш фэдэу АР-м и Лышъ-
хъэ апшъэрэ классхэм арыс
кіэлэджаκIохэр шэмбэт-тхья-
умэфа мафхэм зекло щэгъэн-
хэм нахь чанэу ыуж итын-
хэу аш фэгъэзагъэхэм афигъэ-
пытагъ. Программэр йоныгъо
мазэм иапэрэ мэфишл атуп-
щишт.

Дунаим щашэ

(Иклюх.)

— Ятъонэрэу адыгэ къуаем ифестиваль тыкъэкъуагъ, — къытиуагъ Никулинхэм яунагъо Ростов хэкум къикыгъэм. — Адыгейр тшогъешэгъон. Адыгэ къуаем идэвгъээ тышыгуаз. Зэхэцаклохэм тафэрэз.

Илизар Кулужбаевир башкир, Казахстан щэпсэу. Мэкью-мэцым щылжэхэрэ Тальэко Адамрэ Емтыйль Русльянре Щындже щэпсэух. Фестивалыр узыгъээзэрэ юфтьхабзэ альытэ.

Коцхъэблэ районным иадминистрации ишащэу Хъамырзэ Заур нэбгырэ пчагъэхэм гуцылжэу афэхъугь. Фестивалым имхъанэ зэрхэхъуагъэм тапекли юфшигъешхэх къызэрээ кэлъяклохэм ицихъэ тель.

Шэн-хабзэхэр

Зэхахъэр Адыгэ Республикаэм и Правительствэ зэхицагъ. Зэлукъигъур зезышхээрэ журналистэу Ахэджэго Рузанэ, артистхэу Оел Адамрэ Мэкьюлэ Русланэрэ зэгъэпшэнхэрэ ашыхээзэе республикэм, адигэ къуаем, лъялкъ шэн-хабзэхэм яхылгээгэ къэбар гъешлэгъоньбэ къалотагь. Адыгэ къуем, щэм, ахашыкъирэ шхыныгъохэм кватегушыгъагъэх.

— Адыгэ къуает зыщашигъэр Адыгейр ары, — къытиуагъ зэхахъэм ти Лышхъэу Кумпил Мурат. — Урысыем ибрэнд анах цэрилохэм ащищ. Ти къуает иешшугъэ, идэгъугъэ афешл агу рехъы, къыкъупчайхэрэм япчагъэхъо. Къуаем икъыдэгъэгъын зыкъетгъээты, зыльыдгъээсихъэрэм ягеографие зетэгъеушомбгыу.

Рекорд агъэуцугъ

Кумпил Мурат къызэриуагъэу, адигэ къуает хъураеу аши, килограмми 142-рэ къыщечэу Джэджэ районным щырахи, фестивалым къыщаагъэльгъуагъ. Хэбзэ шапхъеу ашепхыгъэр гъэцкэлгъэнэм фэш рекордхэм я Тхиль илъякло Александр Пересвет фестивалым къэклиагъ.

— Адыгэ къуает теплъыгъ, дунээ рекордир зыгъеуцугъэхэм тафэгушо, — къытиуагъ Александр Пересвет. — Адыгейим щыслэгъугъэр, фестивалыр дахэу зерагъэпсигъэр сцыгъупшэштхэп. Артистхэм яконцерт лъешэу сыгу рехъы.

Дунээ рекордир агъэуцууным фэшл щэ литрэ 1000 къуает пэуагъэхъагъ. Мэфэ заулзм къыклоц къуает фестивалым фагъэхъазырыгь.

Щагухэм ятепль

Адыгейим икъалэхэм, районхэм хэушхъяфыгъыгъ щагухэр фестивалым къызызэуахыгъэх. Адыгэкъала, Теуцожь, Шэуджэн, Коцхъэблэ, нэмыхэм агъэпсигъэр щагухэр дахэх, лъягъупхъэх. Щагу пэпч адигэ унэгъошхом фэогъада. Хъакухэр, пщэрхъялпэхэр, тысыпшэхэр, шхапшэхэр, фэшхъяфхэри нэгум къыклоцох. Адыгэ тхаклохэм ащищ зэриуагъэу, «зэкъэри дахэ, къахэпхыщтыр пшээрэп».

Кумпил Мурат щагухэр зэрээхъягъэхэм яплыгъэ къодырэ. Къуает изыхырэ бзыльфыгъэхэм ахэтэу бжъальэри, нэмыхэм къыштагъэх, тхууальэри шогъешшэгъоньгъ. Адыгэхэм ижырэ лъэхъаным агъэфедштгээхэм тхууальэр, фэшхъяфхэри бисыимхэм къагъэльгъуагъэх.

2021-рэ ильэсийн Адыгейим къыщидагъэгъирэ къуает процент 12 хагъэхъуагъ. 2022-рэ ильэсийн имэзибл процент 16-кэ нахьыбэ хъуьгь.

Щэ заводхэм, нэмыхэм юф зэршээрэ Кумпил Мурат, осаш купым хэтхэр яплыгъэх, зэфхъысыжхэри ашыгъэх.

Ишыкъэ ашыгъупшэштэп

Коцхъэблэ, Шэуджэн, Красногвардейскэ, Джэджэ, Теуцожь районхэм къарыгъыгъа Іэпэласэхэм гуцылгэгъу тафэхъугь.

— Адыгэ къуает дунаим цэрило щыхъугь. Пэсэрэ лъэхъаным тинахыжхэм шыкъи зерагъешлагъэр къитльагъээсъжыгъ, — къытиуагъ гуцылгээр эзэпахыээ Тэхъутэмийн къуает щыщхэу Шъонтыгъ Фатимэ, Гунай Светланэ, Цуекъо Аминэт, нэмыхэм.

«Матэм»

ишихъяфтынхэр

Юфшилпэу «Матэм» дунаим щизэльашэ. Къуает къемланэу зыдахъэрээр дахэшь, дахэ. Къэралыгъо гъэпсигъи ишэу Адыгейр зыпсэурэй ильэси 100 зэрэхъурээр зэкүлжэу къемланым тетхагъ, адигэ биракъым жьогъо 12-р къизэрхэлдыхырээр псынхэй нэгум къыклемээ. «Матэм» ишащэу Цышэ Казбек, аш иофшигъижуэхэм Іэпэласэм иегэджэнхэр зэхашагъэх.

Къуает изыхы зышоигъохэр нахьыбэ зэрэхъуэрээр тлэгъугъэ. Идэгъугъэ зэрэхагъэхъоштыр юфыр езыгъэжъякъэхэм ашэрэп. Арэу щигими, зыми ыгыгъэхъохэм музейхэр, унэхэр агъэдахэх.

— Силофшиэн сибуу рехъы, цыифхэм ташогъешшэгъон, — къытиуагъ Тэшшу Нурбый.

Дышэ људанэм, нэмыхэм ахашыкъирэ лъялкъ Іэпэщисхэр Исаева Анжелэ, Джарымэкъо Зуриет, фэшхъяфхэм къагъэльгъуагъэх. Гумэ Ларисэ илэпэлсэнэгъи уеплъыз, адигэхэм япсээрэ щылакъэ нахьышоу зэогъашэ.

Дунаим нахьышоу щызэлшээнийн

культурам и юфышэхэри чанэу хэлэжагъэх, зэклэми

«тхашуугъээспэу» ятложы

тшоигъу.

Ансамблэхэм, артистхэу орэд къэзыгъэхэм щитхуу афэтион фаем гүун илэп. Орэдьо цэрило Апэнэс Астемир, «Налмэсэм», «Исламыем», «Мынкъуапе инэфильзэхэм», «Казачатэм», «Ошладэм», фэшхъяфхэм яшшашагъэ зэхэцаклохэм хагъэунэфыкъигь. Артистхэу Льянчэ Альберт, Хъаткю Раситэ, Гыонэжыкъо Фатимэ, Лъэцэр Римэ, Устэкъо Нууь, Хъурэнэ Азэ, Мерэм Зарэ, нэмыхэм къялгэе орэдхэм республикэм шытхуур къыфахьы.

Анах Іэпэласэр

Упчээд иджэуап осашхэм нахьышоу къаялощми, зэклэ фестивалым хэлэжагъэхэм «тхашуугъээспэу» ялжыгъиэн фаеу тэлъытэ.

Ансамблэхэм, артистхэу орэд къэзыгъэхэм щитхуу афэтион фаем гүун илэп. Орэдьо цэрило Апэнэс Астемир, «Налмэсэм», «Исламыем», «Мынкъуапе инэфильзэхэм», «Казачатэм», «Ошладэм», фэшхъяфхэм яшшашагъэ зэхэцаклохэм хагъэунэфыкъигь. Артистхэу Льянчэ Альберт, Хъаткю Раситэ, Гыонэжыкъо Фатимэ, Лъэцэр Римэ, Устэкъо Нууь, Хъурэнэ Азэ, Мерэм Зарэ, нэмыхэм къялгэе орэдхэм республикэм шытхуур къыфахьы.

Къуает анах дэйбуу изыхыгъэу къыхахыгъэр Адыгэкъялэ щыщэу Тхагъэпсэу Мэлайчэт. Шэуджэн районным щыщэу Шъаукъо Сусанэ ятлонэрэ, Нэджыкъо Сафият, Мынкъуапе щыщ, ящэнэрэ чыпшэхэр къыдахыгъэх.

Къуает хашыкъирэ шхыныгъохэр анахышоу зышыгъэхэри къыхахыгъэх. Псэуплэу Іэпэласэр щыщэу Кыкъи Мирэ апэрэ чыпшэхэр фагъэшшошагъ. Аш зэдэгүүшэгъо дытиагъэр шхыафэу къыхэтутышт. Джэджэ районным щыщэу Күшхъээ Розэ ятлонэрэ чыпшэхэр къыдахыгъэх.

Тэхъутэмийн ятлонэрэ чыпшэхэр къыдахыгъэх.

Фестивалым лъялкъыбэ

зэфишагъ, — къытиуагъ Адыгэ

Республикэм лъялкъ юфхэм

къэрэлхэм ащи

псэурэ тильэпкъэгъуухэм адиряэ

зэпхыныгъэхэм

и Комитет итхаматэу Шъхээлхээ Аскэр. — Адыгэ къуает дунаим нахьышоу щызэлшээнийн

культурам и юфышэхэри чанэу хэлэжагъэх, зэклэми

«тхашуугъээспэу» ятложы

тшоигъу.

Узэктотмэ — ульэш. Ильэс

къес къуает ифестиваль зи

шьомбгүзэ, адигэхэм яшэн-х

бзэхэр, ялэпэлсэнэгъи

дунаим нахьышоу щашлагъэх.

Лъялкъыбэум сидигуу ылкъ

мэптиэ, хэхъоныгъэ ешы. Зэхэцаклохэм

яшшашагъэ бэгъонэу афэтэо.

ЕМТЫЙЛЬ Нурбый.

Сурэтхэр А. Гусевыимрэ

Н. Емтыйльымрэ ях.

Зеконыр

Бжыхъэ кешбэкыр

Кешбэкыр цыфхэм агъафедэшьунэу зыхуугъэм ильэситү тешлагъ. Зыгъэпсэфаклохэмкэ аш ишуагъэ къэло, путевкэу кыащэфыхэрэм ауасэхэм япроцент 20-р хабзэм кыафызэкле гъэклюжы. Ильэс къэс аш фэдэ земанхэр тло кыхэфэ — гъатхэмрэ бжыхъэмрэ.

Тызхэт ильэсым кешбэкыр зыкыгъу турхэр нэбгыре миллионычим ехүрэм ашэфыгъяа, ахэм якарточкэхэм сомэ миллиарди 9 фэдиз хабзэм афыригъехьа, гъахьа.

Бжыхъэ кешбэкыр кыащратыжыщхэр шынхъэум и 25-м кынше-

гъэжьагъэу юнигъом и 10-м нэс турхэр зыщэфыхэрэр ары. Путев-

кам ыуасэ емыльтыгъеу, процент 20-р цыфхэм якарточкэхэм мэфэ заулекэ къаргъехъа, анахыбэу Гъэхъун. Плыжым, Санкт-Петербург ыки Москва клонхэу фаехэр ары.

ащыш турыр мэфишырэ чэшиллээрэ нахь ма-кэ мэхъумэ, уасэм щыш кызызрамытыхырэ.

Программэм Урысыем ишьольырхэр зэкэ хэзжэнхэ фитых. Правительствэм ипаще кынзэриуагъэмкэ, бжыхъэ кешбэкыр нэбгыре мин 600 фэдизмэ агъафедэнэу къалтыгтаа.

Зэкэми ашэн фае хэбзэ бюджетым кыхагъэхырэ ахьщэр кызызратыжыщхэр Урысыем имыкыхэу зыгъэпсэфаклохэрэр арэу зэрэштыр.

Апэрэ тхъамафэм кынзэригъэльгъяа, кешбэкыр кыдээзильхэрэ тэрэ турхэр нахьыбэу зыщэфыгъехэр Шъачэ, Гъэхъун. Плыжым, Санкт-Петербург ыки Москва клонхэу фаехэр ары.

Къуаджэхэми защагъэпсэфыщт

Къоджэ зеконым фэгъэхыгъэ унашьом Президентэу Владимир Путиныр зыкэтихагъэр ильэс хъугъэ.

Къэралыгъо зэфэшхъафхэм ар зыщищир, шуагъэу кыхъырэр зыфедэр зыншашэрэр бэшлагъэ. Къалэм шыпсэухэрэр къуаджэхэм,

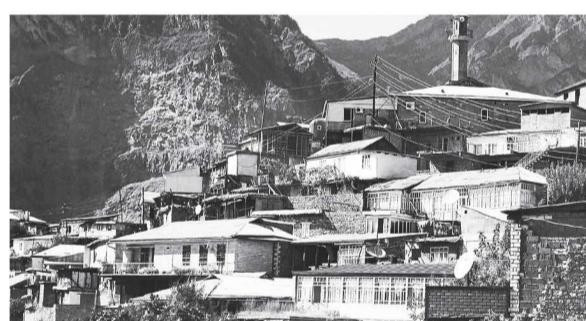
зэфэшхъафхэр губгъом зэрэшалэжыхэрэр зэрэгьяшэ, ахэм яухыжын хэлажъэрэри макэл.

Зэрэунагъоу къуаджэм зыщибгэпсэфынэр федэ. Аш узэрэклощтим путевкэ ишыклагъэп, уиунэе автомобилькэ унэсющт, пцэжыяшэ, бжыхъохэм адэжь уклошт. Сабийхэм унэгъо чэт-тхъачэтхэр, былымэу ахухэрэр зыфдэхэр зерагъэшштых.

Чыгум, мэкьюмэшшишэхэм япсэукэ нахь апэблагъэ хъуштых, яхэгъэгу шу альэгъушт.

Грантхэр аратыщтых

Ростуризмэм ипресс-куулыкъу кызэритыгъэмкэ, Урысыем ишьольырхэм мэфэкхэмрэ фестивальхэмрэ язэхэшэн апэяуагъехъанэу хабзэм сомэ миллион 638-рэ къафитупшищт.

Грантхэр шьольыр 36-мэ кындахыгъ, льэу тхылыи 134-у къацэхъагъэр субъект 57-мэ къарыкыгъагъэх. Ахьщэ йэпнэгъур кынзэрятыхэрэр мэфэкхэм зэхахьеу зэхашхэрэм нэбгыре мини 10-м къезыщэлэшнхэрэр ары. Йофхъабзэу зэхашхэрэм зэреплыштхэм пае цыфхэм ахьщэ атынэу щытэп.

Агу агъакюдьирэп

Зэпахырэ узэу коронавирусум изэраркэ цыфхэм языгъэпсэфыгъо уахьтэ икьюу агъафедэн замыльэхырэр ильэсиш мэхъу.

ильэсым зыгъэпсэфакло къафекуагъэхэм япчыагъэ миллионым ехүгъагъ, ар процент 30-кэ ыпэрэ ильэсым нахьыбагъ. Отельхэм ахэт номер 5400-р хъакхэм афикуштыгъэп.

Рестораторхэмрэ отель-эрхэмрэ я Федерации ивице-президентэу Вадим Прасовым кынзэриорэмкэ, курортны ишын зимильтуу кынхэзильхаштхэм Урысыем имызакъоу, Кавказым шыпсэухэрэри ахэтыщтых.

Урысыемкэ туриндустрием и Союз ипрезидент гъэшшуагъэу Сергей Шпилько ицыхъэ тель Дагыстан Республикаем зыгъэпсэфыгъэ кластэрэу щашыщтэр Шъачэ игъэпсэфыгъэхэм зэрэнэхъокъун ыльэкыщтим. Сыда пломэ джыре лъэхъаным цэргээ хуухэрэр уахьтэм диштэу агъэпсэирэ зыгъэпсэфыгъэ зэхэт инхэр ары.

Пэшорыгъэшьэу кынзэралтытэрэмкэ, зыгъэпсэфыгъэ чыгуу гектар 200 фэдиз ыубытыщт, игъэпсэн сомэ миллиард 300 йэпэ-ципэ пэуагъэхъацт. Хъакхэм ща-гъэуцщтхэм номер мин 300-м ехъу ахэтыщт.

Аш игъэпсэн кыхэлэжээн зыльэхыцтыщт инвесторхэм ар Каспий-

скэ хыншьом щыпшымэ нахьышоу альйтэ. Хыншьор пшэхъуаль, псыр фабэ, цыфхэм шэктогъу мазэм ыкэ нэс зыншыгъэпсэфын альэкы.

Хъакхэм Дагыстан нахьыбэу кыаклохэу зырагъэхъагъэр Ковид-19-м

зыкызыиэтигъэм тифагъ. Республикаем ипащхэм кынзэралорэмкэ, 2021-рэ зэхэт инхэр ары.

Аш Европэм икъэралыгъохэм Урысыем кынтыралхъэгъэ санкцихэр кынкэльхыгъагъэх, язэфыцыткэхэр къеъхыгъэх. Къэралыгъо гъунапкъэхэр зэпилчынхэр, къухъэшхохэмкэ узыфэе къалэм е хэгъэгум уанэсныр къин хъугъэ.

Арэу щытми, зеконым хэцэгъе къулыкъухэм агу агъакюдьирэп, цыфхэм зынзэрагъэпсэфыщт амалыкхэм альэхъу, зеконым зыкырагъээтижынным пыльх.

Икъыб хэгъэгүхэм къарыкыре зыгъэпсэфаклохэм япчыагъэ процент 95 — 97-рэ фэдизкэ кынзэрелхыгъэр Урысыем зекон индустрисмкэ и Союз ивице-президентэу Дмитрий Гориним кынчыга.

Коронавирусум зыкимынэтизэ, 2019-рэ ильэсым хэгъэгү зэфэшхъафхэм къарыкыгъагъэр нэбгыре миллионитум ехүгъэхъэмэ, тызхэт ильэсым пчагъэр мин 81-рэ нахь хурэг. Ахэм нахьыбэу ахэтыгъэх нэмыцхэр, француухэр, итальянцхэр, испанцхэр. Джы гъунапкъэхэр зэрээфашыгъэхэм, къухъэлжатэхэр икьюу зерамыгъэфедэшьурэм инэу изэрар къэко.

Грантхэр аратыгъэх

Социаль нэ проект анахь дэгъухэм якъыхэхын фэгъэхыгъэ зэнэкъокъум изэфэхьы-
съжхэр къэнэфагъэх.

2022-рэ ильесым социаль нэ мэхъанэ зиэ проектихэр агъэцэктэнхэм фэш коммерцием емыхыгъэу юф зышлэрэ организацье 30-мэ АР-м юфшленымкэ ыкчи социаль нэ хэхъонигъэмкэ и Министерствэ зээгэйнигъэхэр дашыгъэх. Зэнэкъокъум теклонигъэ къышидэзыхыгъэхэм афагъэшшошт ахъщэри агъен-
нэштэх.

Министерствэм къизэрэшцаугъэмкэ, грантхэр зыфагъэшшоштэхэе проектихэр лъэнькъю заулэктэ зэтэутыгъэ щыты-
щых: граждан обществэм епхыгъэ

институтхэм яхгъэхжон, лъэпкэ зэфэшхяфхэм къахэкыгъэ цыфхэм ыкчи дин зэмийлэхүжигъохэр зылэжжыхэрэ зэгурлыонигъэ азыфагу ильнынр, тарихъым икъызэтегъэнэн, Урысыем щыпсэухэрэ патриотическэ пүнгэгъэ ялэнным, социаль нэ фэло-фашлехэм, цыфхэм, тыхъэзыхуухэрэ дунаим, псеушхъэхэм якъэхуумэн фэгъэхыгъэштых. Джаш фэдэу гъесэнгъэ, культурэм, искуствэм япхыгъэ проектихэм ыкчи шүшлэ юфхъабзэхэм (волонтерствэм) дырагъаштэ.

— Грантыр къэзылэжжыгъэхэм зээгэйнигъэ адэтийгъ, ац ишиуагъэктэ ахэм пильэдэ-
кыжэу ялэр нахь къагуры-
юшт, ахъщэр зэрифэшгъуашуу агъэфедэшт. Социаль нэ про-
ектхэм къыдалтытэрэ пильэ-
рэхэр зэрифэшгъуашуу гъэ-
цэкилагъэ хъущтых, — къыша-
иагъ министерствэм.

Адыгэим проект гъэштэгъонхэм щадэлажъэх

Общественнэ шошлхэр зыщизэфахысъжырэ Гупчэм бэдээогуу мазэм къизэри-
тэгъэмкэ, Урысыем щыпсэурэм япроцент 72-м лъэпкэ проектхэм адырагъаштэ.

Зэупчыгъэхэм ащыщыбэм къыхагъэ-
щыгъ аухыре ильесым цифровой эко-
номикэм ыкчи зеклоным псеуплехэр
зэтэгээпсихъажыгъэнхэм, гъогухэр
щынэгъончэнхэм альянсыкъохэ къера-
лыхъгъом юфыгъуабэ зэрээшүүхырэ.
Джащ фэдэу унагъом ыкчи къелэцыкъу-
хэм нахь анаэ атырагъэты. 2021-рэ
ильесым ашлагъэр «Экспертным» зэ-
фишхысъжыгъ ыкчи мы ильесым зэшша-
хыгъэхэмии зашигъэзогъ.

Лъэпкэ проектэу «Гъесэнгъэ» зы-
фиорэм къыдыхэлтыгъа, къелэцы-
кхэм проект гъэштэгъонхэм язэхэн
хэлжэхэнхэ амал я.

2008-рэ ильесым къыщегъэжъагъэх
Адыгэим технопаркэу «Квантариум»
зыфиорэр къышызэуахыгъ. Ац ишшуа-
гъэкэ къелэцыкъуахыгъ ыпкэ хэмьльзэу
инженернэ сэнэхтэхэм зафагъэхъазы-
ры. Джаш фэдэу гъесэнгъэ тедээ «IT-
клуб» зыфиорэм щагъотын амал я.
Псеуплэ анахь чыжъэхэм ащыпсэухэрэм
апае «Точка роста» зыфиорэр зэхаша-
гъ. Ац ишшуа гъэхэнхэ амал я.

«Мобиный Квантариум» зыфиорэм къоджэ псеуплехэм ащыпсэ-
ухэрэм гъесэнгъэ тедээ ащарагъэгъо-
ты. Творческэ ыкчи спорт къучайхэ ахэ-
лтыр «Полярис Адыгэй» зыфиорэр
шынэгъэ щыпхырашы. Ац ишшуа гъэхэнхэ
я 6 — 11-рэ классхэм ащеджэхэрэ
сэнэхтэхэм зэфэшхяфхэм нэйусэ
афашыгъ. Проектын къыдыхэлтыгъа, коллежхэм ыкчи техникумхэм аухыре
шапхъэхэм адиштэрэ мастерскойхэр
ачлаагъауцо.

Адыгэ Республике проектэу «Билет
в будущее» зыфиорэр 2018-рэ ильесым
къыщегъэжъагъа зэхаша-
гъ. Къелэджеэжэко 4500-рэ фэдэз ац хэлжэхъ.

Проектын къыдыхэлтыгъа 2022-рэ
ильесым къелэджеэжэко 24-мэ мы лъэ-
нъыкомкэ яшлэнгъэхэм ахагъэхъошт.
Мыекъуапэктэ проектын иплошаджэ
хуугъэхэм Мыекъопэ индустримальнэ тех-
никумхэм Мыекъопэ политехническэ

техникумхэм Мыекъопэ къэралыгъо
технологическэ университетыр, Джэдже
районымкэ Дондуковскэ мэкумэш
техникумхэм Красногвардейскэ районымкэ
агарнэ-промышленнэ техникумхэм

Проектэу «Билет в будущее» зыфиорэм
ефэдэжэнхэр юныгъ мазэм рагъэжэштых. Ац хэлжэхъ зышигъохэр платформэу <https://bvbinfo.ru> зыфиорэм зыщатхын фое.

ЕплъыкIэхэр

Федеральнэ проектэу «Билет в будущее» зыфиорэм ыкчи Гуманитарнэ
проектхэмкэ Фондым япащэу Иван
Есиныр:

— Проектыр гъэштэгъоны ыкчи шо-
шхэхшо хэлэ. Къелэджеэжэко пэлч ыпкэ хэмийльзэу ыгукэ зыфэшгъэ сэнэхтэхэр
ыушэтийн елбээхы. Урысыем мыш фэдэ
проектхэр зэрэцьзэхашэрэм мэхъанэ
ин ил, къэралыгъуабэмэ ар ащызешшуа-
хырэ.

АР-м гъесэнгъээрэ шэнэгъэрэкэ и
иминистэрэ игуадзэу Пэрэныкъо Су-
санн:

— Ильесиш хъульгээ проектын ипло-
шаджэу Адыгэир щигт. УФ-м гъесэнгъэм-
кэ и Министерствэ иэпэлэгъоу ар
зэхаша-
гъ. Лъэпкэ проектэу «Гъесэнгъэ»
зыфиорэм къыдыхэлтыгъа «Успех
каждого ребёнка» зыфиорэм ифеде-
ральнэ проект хэхъэ.

Шъолтырым хэхъонигъэ зышигъи
фэш сэнэушигъэ ин зыхэл ныжбы-
кэхэр тищыкагъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Къэралыгъо ІэпыIэгъум ишIуагъэктэ

Ильесым къыкъоцI къэралыгъо ІэпыIэгъум ишIуагъэктэ мэкумэш хъызметшлэпэ 40-м ехъу
Адыгэим щагъэпсигъ.

Мы ильесым «Агростартап» зы-
фиорэм иргантхэр къаратынхэмкэ нэбгырэ 79-мэ заявкхэр атыгъэх. Зэнэкъокъум хэлжэхъагъэхэм ащыщэу нэбгырэ 43-мэ теклонигъэр къыдахыгъ (ар 2021-рэ ильесым ёбгапшэмэ нэбгырэ 15-кэ нахьыб). Грант ІэпыIэгъум пстэумкэ сомэ миллион 73-м ехъу пэуагъэхъагъ (икыгъэ ильесым ар сомэ миллион 45-рэ фэдэзигъ).

А мылькум хагъэхъонымкэ зишшуагъэ къэкуагъэр заявкхэр япхыгъэ тхыльхэр игъом зэрэгхэхъазырьгъэхэр ары. Грант ІэпыIэгъур зэрэгхэхъэм зээклийн 2022-рэ ильесым иапэрэ мэзих ахъщэр зэрифэшшуашуу агъэфедагъ. Джаш фэдэу «Агростартапын» ишшуа гъэхэнхэ предпринимательствэ цыкъум исубъект 43-рэ агъэпсигъин альякъыгъ (планы 23-рэ). Грантыр зэрэгхэхъэр — былымхъуным ыльэнхъокъю проекты 9, цумпэ куль-турэхэм якъэгъэкъын хэхъонигъэ зышигъи
нэмкэ проект 16, лэжыгъэ ыкчи дэгъэ

культурэхэм ахашыкъыхэрэм якъыдэгъэкъынкэ проект 14, хэтэрикхэм ыкчи картоф лэжынхэм хэхъонигъэ зышигъи
нэмкэ проекты 4.

Джыри зы ІэпыIэгъу — мэкумэш потребительскэ кооперацием ІэпыIэгъу фэхъуягъеныхмкэ субсидиехэр ятыгъэнэр. 2022-рэ ильесым мы лъэнъыкъом сомэ миллиони 4,9-рэ пэуагъэхъанэу къыдыхъалтыгъа. Ац щыщэу сомэ миллионои 3 фэдэз кооперативэу «Молочные реки» зыфиорэр ратыгъ, щэр къышэфунын тыригъэлодэгъэ ахъщэм мыр пэуигъэхъаша. Ац ишшуа гъэхэнхэ кооперативын хагъэхэрэм япчагъэ нахьыбэ хуугъэ.

— Къоджэ предпринимательствэхэм яхъонигъэ зышигъи
нэмкэ, къоджэ псеуплехэм адэсхэм юфшэн агъотынхэмкэ, къыдагъэкъырэм ибагъэ нахьыбэ хууныхмкэ федераль нэ гупчэм къытыре амалхэр зээклэ икьюу дгэ-
федэнхэ фое. Грант ІэпыIэгъум шуагъэу къыхырэм икьюу лыпльэгъэн

Хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием щыкъэбархэр

Нацист нэбгыриту къаубытыгъ

Террористическэ нацистскэ организацеу «Правый сектор» зыфиорэм хэт нэбгыриту Ставрополь къыщаубытыгъэх.

Ахэм язым иальмэкъ къызалыхъум, Макаровым ипистолет къыдагьотагь. Ар къыздырихъээр къыргъэонэу зеупчыхам, «Зыпари хэшыхырэп ащ дэлдым» къариугъ. Ау иальмэкъям нэмыхи хап-

щыпэу дэлдэгъэхэр ежь зерием къеуцолгэжьыгъ. Къэбарлыгъээс амалхэм къызэратыгъэмкэ, экстремистым ренэу итеплээ зэрихъокыэ таксим иоф щишлагъ. Ятлонэрэ нацистэу «Правый сектор» зыфиорэм хэтам наркотикыр хэбзэнчъэу къызэрэригъекокыгъэм епхыгъэу ыпэки хапсым чэсигъ.

ХъакIэ-къокIэгъэ зекIуакI

Хэушхъафыкыгъэ дзэ операциер зыщикиорэ ильэсныкъом къыкъоц наркотикхэм якьеэгъекокын, яшэхэм ыкчи цыфрым иорганхэм

ящэн щынэгъончъэнымкэ Украинаэм икъулыкъу ипащэхэм федэу къафыхэкыгъэм хэвшыкъэу хэхъуагъ.

Щынэгъончъэнымкэ Украинаэм икъулыкъу ипащэхэм федэшко къафыхэкынным феш къэралыгъом ишынэгъончъагын къырадзэрэп, ядзэкIолхэм къаракыкъоцти ыгъэгумэхъэрэп. Наркоманхэм япчагъэ нахыбэ мэхъу зэпйт, джащ федэу Азием ыкчи Африкэм ятеррористическэ күхэм арашэрэ яшэр зэптиурэп. Украинаэм идээ къулыкъу идзэкIол минчъагъэм яорганхэр ащхээз ахьщэ рашы.

Зэрагъэунэфыгъэмкэ, ильэсныкъом къыкъоц Украинаэм идээ къулыкъу мы лъэнэкъомкэ бизнес ышынэ сомэ миллиард 35-рэ къылэжьыгъ. Үпэки ильэснэхэд къыкъоц мыш фэдиз федэ къызахъыщтыгъэр.

УФ-м и Следственнэ комитет исследований ГъэлорышланIэу Адыгейм щыIэм къеты

Хэбзэнчъэу лэжъапкIэр къы- Чихыгъ

*Мыекъуанэ имединэ учреждениехэм ащищ горэм иврач шхъаIэ иIэнатIэ къиз-
фигъэфеди бзэджэшигъэ зэрээрихъагъэм фэшигъэмыс.*

УФ-м и Следственнэ комитет исследований ГъэлорышланIэу АР-м щыIэм Мыекъюэ районымкэ иотдел исследовательхэм къаугъоинхэм материалхэмкэ врач шхъаIэм лажэ илэу хыкумын ыгъэунэфыгъ ыкчи ыгъэмысагь.

Щынэгъончъэнымкэ федеральнэ къулыкъо Адыгэ Республикэм щыIэм къыгульоинхэм материалхэмкэ уголовнэ иофир къызэуухыгъ.

Следствием ыкчи хыкумын зэрагъэунэфыгъэмкэ, лажэ илэу агъэмисэрэм илэнатIэ къызфигъэфеди, республикэм ит сымэджэхэм ащищ горэм иотделение ипащ «Урология» ыкчи «Акушерство и гинекология» зыфиорэ сэнэхъатхэм арлыжъэн зэрилжээхъынхэм къээзушыхыатырэ сертификатыр зэримынээшигъээ, 2016-рэ ильэснэ тигъэгъазэм къыщуяблагъэу отделением ипащ мы илэнатIэхэр зидихынхэ ыльэхъынхэ унашном къэтхагъ.

Врач шхъаIэр хэбзэнчъэу зэрээклигъэм къыкъэльхэл 2017-рэ ильэснэ щилэ мазэм къыщуяблагъэу 2021-рэ ильэснэ гъэтхапэм нэс ыпшъэки зигугуу къэтшыгъэ сэнэхъатхэр ыгъэцэхъагъэ федэу ытхи, лэжъапкIэр сомэ мини 164-м өхүу къычихыгъ.

Хыкумын иунашхъокъэ врачым пшъэдэхъыжъэу тазыр тыралхъагъ.

Хыкумышыр агъэмисагъ

Мыекъюэ къэлэ хыкумын ихыкумыши къуальхъэ къазэраIихыгъэм епхыгъэ уголовнэ иофир къызэуухыгъэм ихэлээн ыкчи фэхиуагъ.

Урыснэ и Следственнэ комитет исследований ГъэлорышланIэу АР-м щыIэр иоф къинхэм язэхэфынкэ иотдел исследовательхэм Мыекъюэ къэлэ хыкумын ихыкумыши юф зышэштыгъэм къыфызэуухыгъэ уголовнэ иофир хэлэхъагъ. УФ-м къэралыгъо илэнатIэ щынэгъончъэцакIэрэхэм хэбзэнчъэу къуальхъэ къазэраIихыгъэмкэ бзэджэшигъэ зэрихъагъэу хыкумыши юф агъэмисагъ. Урыснэ и Следственнэ комитет и Тхьамат уголовнэ иофир къызэуухыгъ.

Следствием зэригъэунэфыгъэмкэ, Мыекъюэ районым ихыкумыши 2021-рэ ильэснэ шэхкогъум икабинет чэсэу гражданскэ иофирэ даорэм иоф ифедэхъэлэу зэхифынхэм феш къуальхъэу сомэ мин 50 къылихыгъ. Къуальхъэр ыштээ щынэгъончъэнымкэ

административнэ протокол фызэхагъеуухыгъ. Арэ щитми, хульфыгъэр машинэм итыхыи, къулыкъу шэхэм закъыримыгъэубытэу китхъуу, яунэ екло-лэжьыгъ. Ащ фэдизим къулыкъу шэхэм ащ ыуж итхэу къафэуухыгъ.

Нэүжым къулыкъу шэхэм япчагъэупэ зэрэутхэр зельэгъум, унэм ильэдэжьи, шаклохэм агъэфедэрэ шхончыр къырихыгъ ыкчи къулыкъу шэхэм явтомобилэу полицием иофирэ нэбгыриту зэрэсигъэм өхүгъ. Ащ ыуж лажэ зилэр имашинэ итыхыи, патрульнэ автомобилым ышээз еутэгыгъ ыкчи а чыпээр пынкынэу къыбгыни, автомобилым исэу зигъэбылтыгъ.

Тэхъутэмийн межрайон следственнэ отделым ыкчи уголовнэ иофхэмкэ къулыкъу шэхэм пынкынэу зэрэхъэгъэ иофхэмкэ бзэджашаагъэр чэш-зымафэм къыкъоц къаубытугъ.

Зэрагъэунэфыгъэмкэ, республикеу Темир Осетиен — Аланиим үкын бзэджашаагъэ зэрэшызэрихъагъэм феш 1995-рэ ильэснэ къыщегъэжъагъэу федеральнэ лъыхууным щы.

Мы уахтэм ехъулэу следствиер maklo, хульфыгъэм нэмыхи бзэджашаагъэ зэрихъагъэм агъэунэфы. АР-м и Прокуратурэ къызэуухыгъэ уголовнэ иофир хыкумыр хэпплэнэу фыгъэхъыгъ.

Федеральнэ лы- хъуным щыIэр къаубытыгъ

*УФ-м и Следственнэ комитет исследований ГъэлорышланIэу АР-м щыIэм ильэс 66-рэ зыныбжь хульфыгъэм ыльэ-
никъоц иофир къулыкъу иофир ѹишигъээ зээрар рихын гухэл зэригъэм фэшигъэмыс.*

Следствием зэригъэунэфыгъэмкэ, 2022-рэ ильэснэ шышхъэлум и 17-м пчыхъум Тэхъутэмийн районым коммерцием емылхыгъэ чыгхэтэ товариществэу «Дружба» зыфиорэм дэжэ АР-м итогу патруль къулыкъу иофирэхэм автомобилэу «ВАЗ»-21074-р къагъуучугъ идокументхэр ауплэхкунэу. Къулыкъу шэхэм водителым дэгүүшээ, гу лъитагь ар зэрешуухыгъ. Ащ къыхэкъэу транспортыр ыгъэлорышэн фимытэу

Хапсым чIэ- сэу бзэджашаагъэ зэрихъагъ

УФ-м и Следственнэ комитет исследований ГъэлорышланIэу Адыгейм щыIэм иофир къинхэм язэхэфынкэ иотделым исследовательхэм хапсым чIэсэм ыльэнхыкъоц иофир къызэуухыгъэ. Экстремизмэм пыль организацием хэтэу иофир адишигъу къызэчагъэшыгъэм къыхэкъэу ар агъэмисагъ.

Щынэгъончъэнымкэ федеральнэ къулыкъу и ГъэлорышланIэу Адыгейм илэн ыкчи бзэджашаагъэ зезыхъагъэм пшъэдэхъыжъыкъэ зыщарагъэхъыре гъэлорышланIэу Адыгейм щыIэм къаубытугъэ материалхэмкэ уголовнэ иофир къызэуухыгъ.

Следствием зэригъэунэфыгъэмкэ, республикэм ит хапсхэм ащищ горэм пшъэдэхъыжъыкъэр щихызэ, бзэджашаагъэр 2018-рэ ильэснэ дунэе общественнэ движениеу «Арестантское уголовное единство» (АУЕ) зыфиорэм хэхъагъ. 2020-рэ ильэснэ чэпэльгүйн и 20-м УФ-м и Аппшэрэ хыкумыр иунашхъокъэ экстремистскэ организацием мэр агъэунэфыгъ.

Ащ емылхыгъэ, лажэ зилэм ышээз экстремистскэ организацием хэтагъ ыкчи чанэу иофир адишигъ. Движениеу «АУЕ» зыфиорэм ишуагъэ аригъэхъызэ, хапсым дэлж шалхъэхэр ыкъюоным пыльгүйгъ, ащ нэмыхи юф къызэуухыгъ.

Мы уахтэм ехъулэу уголовнэ иофир къызэуухыгъэр лъагъэхъыгъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр КIАРЭ Фатим.

Лъэхъаныр ыкIи цыфыр

ҮХЭТМИ УЗЩЫШЫМ ЗЫКІРЫМЫШЭИКІ

Іотэжь

Сыд фэдэрэ лъэпкъыбзи къежъэлэ лъапси, хэхъоныгэ гьогу гъенэфагы илэу щит.

Адыгабзэр пштэмэ, анахъэу гүшүйэр, аш ыльэлсэ пытэр адыгэ жэрэл творчествэр, фольклорыр ары.

Ижырэ цыфыр дунаим къытехуу, посунеу зыргъажъэм, зызығиғээзагъэр юфыр ары. Сыда пломэ ущыэн гухэльым ар лъапсэу зериэр ыкIи къэригчын эзкэ пкъышъолыр зыпсыхъэрэ юфэу къаруу ин зыхигуащэрэм хотэу а лъэхъэн чыжъэн цыфхэм зэдьрагъаштэу хылыжъэр атэкощынхэм пae зэхэт купыр зэдэлэжын фэягъэ. Нэппэлгү къодыекі зэдэлсэууяау зэрэцтыр къашлагъэу алерэ мэктэфэжьу, мэкъэзэгъэлхэр цыфым ыжэ къыдэкъыхэ мэхъу. Игъорыгъозэ а мэкъе кіекі зэфэшхъафхэр (бзэм ахэм «междометие» щаралорэр) зэпцууагъех, зэгоууагъех. Цыфым уахътэм зыкъыцгъотызы, ижорыгъоу ыбзи къытIэтагь — гүшүйэр къэхъууяа. Джа охъте чыжъэм щылағъэхэм яжърибзэ «юшъхэ лъагэ» наукаем «фольклоркэ» хэхъагь.

Адыгэ жэрэл творчествэм анах къыхэштэу, зы лъэпкъыр зэрэцтытуу пштэмэ, хэлэ зекікэ-гъэпсикікхэр, акыл-куулаир, шыкік-локі къенэфагъэр — дэй дэгүү, дыджи юшүү, мышиий зыхэгощгээ образ анах гъешэгъон зэубытгъагъэу хэтыр Хуаджэр ары. Кавказым щыпсэурэ цыф лъэпкъхэмкэ, нархтэм афэдэ къабзэу, Хуаджэ икъебархэм мэхъан щараты ыкIи къагъэлүнэх. А къэбархэр лъэныкуабэмкэ пчагъау зэтэфыгъех ыкIи ушыий-гъесэпхэхэд ахэпхэу гъэпсыгъех.

Зэманим, адигэ хакIеющим щызэхэтихъэхэм зибе къыщауатэштагъагъэр Хуаджэм икъебархэр ары. Ашкэ лъэпкъым игъэпсикік-шыкік, идуунееплтыкі ыкIи идуунеетыкі зафэу, нафэу, сэмэркъеу дахэр хэлъеу къираотыкIыщтыгь. Хуаджэ иобраз ку ыкIи гъешэгъоны, щылакім уфтэу, уфтэасэ. Мыщ дэжым улчэ гъешэгъон къеуу: Хуаджэ иобраз хэта анахъеу зытешыкIыгъеу щытыр ыкIи анах зыфэгъэзагъагь?

ДжэуапIе мыш фэд: Хуаджэ иобраз зекі лъэпкъым ынэгү зэлхүгъиг — ишүү ибаджи къылфызэхифызэ, къираотыкIызэ хъуэр-шлэрэ пштэуми уахегъапIе. Зафэу, тынчэу, уиплоу, уилэжъеу, адрэмкэ, мыхъун шэнхэм зашыбдзыен зэрэфаем уфигъасэу ар гъэпсыгъэ. Ахэль мы къэбархэм акыли, амали,

лъагын, щэлагын, хъоршэрыгъэ псынкагын, тхъагъепцигъэ шэнин, нэмийни.

Джыре мафэхэу цыфым гъэхъэгъэбэ дэдэхэр ышыжэ зыхувьэм къэбархэр хэгъэки, тхыль миньбэу акыл къэкIупIэхэри ашомыгъэшэгъоныжъхэу, технологиякIэхэр етлупшыгъэу алэ къырагъахъэх. Интернет зэпхныгъэм зыратыгь.

Ау сид фэдэу уахътэр ыпекIе чыагъэми, тхыльэу тхыгъэм пеён щыIеп. Тильэпкъ творчествэ зыфэдэр, непи аш куачи уаси зериэр тыгу къэдгъэкIыжъеу, Хуаджэм ехылгээгъэ юштэжьим зыуедгъэдэу тшоийгь.

Мэфэшхуагь. Бирамыгь. Марфэр гум хакIеу дэхагъэ: уашюор къифыбзэ къаргъоу, тигъэлсэу, жын цыпэ цыкIуи щымыгъэу шьэбээз, зэрэднауеу юрышлабзэу — къюубзэу, къюодэхашэу. Ау Хуаджэм ныбжын динир шыбылымыгъэп, икъаигъагъэп. Ару щитми, зыфигъэзэштымрэ зызеришыщтымрэ афэгүйтү хазырэу, къырыкIу-рыкложъеу лъэгүт къыхъэм тетыгь.

МыдькIе зэрэджэмхъатэу — ини цыкIуи къоджэ мэштыйм, нэүжым къэхальэм зэрэфыгъех. Ежыр зыфемыгъахэр ары. Зидыгъыгь зы гухэль: мэзым клонышь, зыкъыцпильхъан-зыкъыцшуун, ылкъышъол къифишэу, лъыр къыгъэпсэнкIеу псыхъожье нэжъурэу речэхъярэми къыхъесын ихисапыгь.

МэцIус дэгъуи зыдишити ежьагь.

Къёл-ложьым зыщиухъеу, хэтжэй гьогу бгынэжыгъэмкIе къуаджэм къидэкIошын, цызэм фэдэу зигъазуу, баджэм фэдэу зиппльхъеу тэмашхъи хэгъуашхъи къызэринэкIыгъех. Шышхъэу шьфо хъоо-пшаур зегъотым, «ох-ох гущ» ыуу, къифишэу жын хъуау къышагь.

«Мыщ фэдэ мэфэ шлэгъожъир мэштыйм щыбгъакю хъуна, укюштмэ, уельэштумэ Тхъэм мэфэ хэхыгъяа илэ? — Еж-ежырэу зеухынжы, Хуаджэ имыс-къарэ югъэшхъыцкIы.

ИлуапIе фэдиз пымыльэу чылэм пэуульэшьогъэ мэзир къэлэгъуагь, бзыу чэчэ маκъэр ытхъакумэ къыридзагь, чыыг бырабхэр шхъащэ къыфашэу къыфичэлплигъех. Мэзчэт къолэнэбзэ шлэтыр мычыкIеу зэрэцхъэцэгъэр ашкэ къэлэнэбзэ шлэтыр мыгъуащэу «къэ-къэ-къэ — къакъэ» ыломэ, къыригъэшьизэ, зыфэрэзэжъеу куандэм къыхъэлти, Хуаджэм ыпашхъе къифэрзагь. Ау къыкIашти, ыкIе жыыфышхуу къызакIищтыгь, псынкIе дэдэуи зыуригъэхъыгъигь.

Хуаджэ ыгу къегушукы:

«Цыфышшум имафэ мэфэ дэгъу, — elo, — пльэгъурэба, мы дунэе хъаламэтэу къысфызэлкIыгъэр, мэзир — дахэ, пшыс», — гушор фэммыубытэу уцкъешхъо шлэтым щетысэхы.

Зигъо хуугъэ пырыпл плъжыбзэхэу «щэтырэ» гъэлгъэ шхъэтельэшшо цыкIухэм къа-рызыжыгъэхэмкIе мэз гъэхъунэр бай. Ахэр зэрэшлэххэр, зэрэшлэхъохэр! ИкIэуэшлэхъэхэу, зэпбу имыгъэу ыжэ детлупшыхъех, ау зигъэшхэкIырэп, зыдышэжъеу ыкъуачи къыхъахъоу, ыгу зеэтими. АмкIышь орэд маκъэр плонышь, сид зымыуа-сэр?! Адигэ пынгэжэ нэмийнээ пэшшиштэп: мэкъе лъэкIыхъагь, чан, чэфыбз, пытэу гум хэпкIе.

Зышонасыпышо тхъэжъеу, ыгуи зыхъхи загъэпсэфэу Хуаджэр мэзым хэт.

«Сыдэу дунэе дэхэ дэда мэр!» — Мэкъе лэтыгъэкIе мэзир къызэпильгэджаагь. Ылъэгъурэр нэм фэлпэлкIырэп, мэзир джарэу ыгу къынэсигь, ау ымышлахъэу нэ зытэригъэфэжъэ. Щэджэгъоуж зэрэхъугъэр мытуащу гъэхъунэ гузэгум итыгъэ. Тыгъэ джэгүлэр lykоти, шыэф горэм лъыхъоу, мэзкъогуу зишыгъи; къандж анз гъошагъэр гузажъоу, цырыу-щырыу дэдэу, лъхъанчэу бывэтхэшытгъигь. Бэдээр зэхэкIыхъым фэдэу, къэ-рэхэр къыкъозэрэфыгъэх; чыгъ тхъапэ зэлэгъухэр жыхъарээ къильгъям къутхыпкылхъяа, шыблэр зэу къэгъогъуагь, пчыкIе къэхъолпскыгь, сурэтшыгъэм фэдэгъэгъэр. ыгу къызэхъээ, «Сэц нахи насыпнычээ а чылэшхом къидэкIыгъэп. Сид сэ лажъеу хъакъеу сиагъэр, Бирам мафэр, сиуни чыли са-мыубытхъеу мыш сиыкъэмшэ-гъагъэмэ, — напIэр юшнэмришхэу Тхъэм фэл...»

...Илжээ къэкыцхэри утагъэх, идэнэ джани къышшом цынэ-цынэу епкылгэжъыгь;

лъышшугъуагь, къыскIэлтыбгэгъэн-кIи пшэштэп (цыфхэм ямышьогу фело), — мэгье гукIе. Ау шыблэ ємылычым плиши югъэшшэжъя? Хуаджи мэзэу зыхэтри дэзюм фэдэу еутхыпкыих, чыгхэр къукъукоу зэрэутэхъих, тхъаклумэр рагэу бзыухэр мэшүүхих, шыуаехэр мэуджыш, Хуаджэр ыпсэхэлжъы.

— А си Тхъэ нэф! Сид гүшм миц — хыдзэ-псыдзэм, си-къихын, сид пае чылэм сакъихэки, сиыкъидэки, сахэмыхын, сахэмити, садэмыхыи... — мапчье, псэр lawlyuba, гүлэкли.

ПчыкIе хъопскыр зыдэкошти зыдчэхэти римыгъэшшэжъеу къытеджаго, ыгу ылъапэ нэ-сыжыгыгь. Чыгъ къогу зишымэ хъунэп, къыкъонышь, къэгъо-тыжь си Хъоджэх тхъамыкIе. Зэ моу псыхъом нэсыгъэмэ, икIуи, ичиы, ицуауу зэхэтзу ашкIе ежьагь. Тхъэр къыфэгубжыгъеу зэрэдунаеу мэкутэхэй.

«Аяхъ, я Алахъ» ылозз, Хуаджэу зи къурланыбзэ егъашэм зымышшагъэр псыхъом зыщыуахъаным (къикIыжын фаеба?), ыльгъуягъэм гу тэлклоу къыфэнэжыгъигъэр зэрипхъожыгъигь. Лъэтэн къэтэджырэм фэдэу, зимишшэжъеу, мо псыхъор къыдэзэрэфыпагъеу, зэрэшхызэ, бижъуатэу къыжэхъээ...»

— Хъадэгъу лъыхъу сиыкъежэ-гъагъэу къычIекIын, — ауми зэдьсэхъын, утшыуагъэм фэдэу къызэкIекIо, зыдигъэзэштэр фызэхъэфырэп. ыгу къызэхъээ, «Сэц нахи насыпнычээ а чылэшхом къидэкIыгъэп. Сид сэ лажъеу хъакъеу сиагъэр, Бирам мафэр, сиуни чыли са-мыубытхъеу мыш сиыкъэмшэ-гъагъэмэ, — напIэр юшнэмришхэу Тхъэм фэл...»

Зыгыгъэгъэр Тхъэм ель-иуфе, гъэмэфэ уаери зэпүүжыгъ, тыгъэри пшыгъэшшо-убэрэпшыгъеу къыхъеуажъигъеу зэрэхъохъажъирэр чыжъекIе къэлэгъуагь. Къэнхэхъэжыгъе дунаир зэрэльяпIэр зэхшагъяа, шурии ери къыгургууягъеу, Хуаджэр тхъальэуукIеми фэлазэ хъуягъеу гүэзэ ичилэ, иунэ къа-фэлжыгъытгъигь.

имэшүс шлагъо — чэти, нэмийни къымыгъанзу къыштэгъяа, зекIе, аужыпкъэм, къычинаагь. Е-о-ой, дунай, дунай!

Нэрэ-лэрэм Хуаджэм ыжэпкъхэр иуагъэх, шьоцые тхъамыкIа-шынхъор къитеуагь. Ары, Алхам гүэгъуухэрэмьид нахь, боу улсэх ухижээжъыцт, ау унэмисэу пшэштэп. ышшо, хъэдэнэйжъыгъыгъеу, чыкыгъеу, чыкыгъе...

«Сиди симэзыгъа, сиди си-къыкъе-бээзэ къэшэгъуагьа?», — ыгу къышууэхъэхъе. Лъенгон-дэжэшшахъекIе мэтысэ, етхэгъэ-шэшьогъа Хуаджэу къуаджэм дэсгыгъэр армыи пшэжьыцтэп, зэпимыгъэу мэкъе түпшыгъэкIе ынэгү бгуу пстэумкIи ыгъазээ (щыгээ мэхъицээрилгэгъунэу) Тхъэм ельээ.

— А си Тхъэшхо лъапIеу, зекIе зэлээлэу, зыми ємыльэ-лиу же! Мы зызакъом сиыкъызэхэшшыкIи спсэ къысфэухъуми, сиымашхъау мы сиыкъызхэцэн-лъэгээ мэзим сиыхъэцэн-лъяжьи, ныжъи зэрэчылэу ыкIи симыгъусэу, хъау, хъау, сиырмайгъусэу (нахь тэрээзир ышшэрэпшы), хъау-хъау, хэтэрэ адвиги таизэмыгъусэу зи лъэбэхъуу сиымашхъынкIе усэгъэгъуагь. — Ау гукIе зекIе зэ-пишчэу етлани юшнэмээ къело:

— Ау адигэр зекIе зэготэу, зэдьрагъаштэу, зэдэорышшэу, зыбгуу къонхэ альэкIынэу амал яэ хъун шыулаа зэгорэм?!

Зыгыгъэгъэр Тхъэм ель-иуфе, гъэмэфэ уаери зэпүүжыгъ, тыгъэри пшыгъэшшо-убэрэпшыгъеу къыхъеуажъигъеу зэрэхъохъажъирэр чыжъекIе къэлэгъуагь. Къэнхэхъэжыгъе дунаир зэрэльяпIэр зэхшагъяа, шурии ери къыгургууягъеу, Хуаджэр тхъальэуукIеми фэлазэ хъуягъеу гүэзэ ичилэ, иунэ къа-фэлжыгъытгъигь.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.

ТХЭКВОНДО

Президентын и Кубок

Урысыем тхэквондомкэ и Союз ипрезидент и Кубок кыдэхыгъэнүүм фэгъэхыгъэ зэлукэгъухэр шышхъэум и 26 — 28-м Щэрджэскъалэ щыктуагъэх.

Адыгэ Республикэм спорт еджаплэу N 2-м зыщызыгъэсэрэ ныбжыкэхэр зэлукэгъухэм чанэу ахэлэжьагъэх, хагъэунэфыкыры чыпилэхэр кыдахыгъэх.

Даур Къадырбэч, кг 74-рэ, алэрэ чыпилэр кыизэрдихыгъэм даклоу, іспэлэсэнгъэх ин зэнэкъокум кышигъэлэгъуагъ.

Кристина Левичевам, кг 67-рэ, ятлонэрэ чыпилэр кыыхыгъ. Тибенаклохэр Адыгэ Республиктэм изаслуженнэ тренерэу Василий Есиным егасэх.

Ристэ Аминэ, кг 63-рэ, ящэнэрэ чыпилэр кыфагъэшьошагъ, пшашьхэм итренерыр Олег Тыщенко.

Урысыем, Адыгейим язаслуженнэ тренерэу, Адыгэ Республиктэм спорт еджаплэу N 2-м ипащэу Хъот Юныс тибенаклохэр ялэпэлэсэнгъэхээ къахэшьгъэхэу ылтыгатагь. Къэралыгъо гъэпсыкэ илэу Адыгейир зыпсэурэр ильэс 100 зэрэхуурэм ямадальхэр фагъэхых.

Футбол. Я 2-рэ купыр

Пчъагъэр зэфэдиз

«Спартак» Налщиц — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 1:1 (1:1).
Шышхъэум и 27-м Налщиц щызэдешлагъэх.

«Зэкъошныгъ»: Хъачыр, Гусенгаджиев, Лысенко (Хъасанэкъу, 74), Датхујж, Крылов, Маков, Васильев (Байрамян, 74), Орзей, Пеку (Телепов, 63), Малкандуев (Къонэ, 63), Хъуакло.

Къэлгъээм ізгуаор дээзыдэгъэхэр: Хъут, 12 — «Спартак», Васильев, 33 — «Зэкъошныгъ».

Зэкъош республикэхэм яфтубол командэхэр гъашэгъонуу задешлагъэх. Теконыгъэр зыхыщтыр язэрэмьшашэу зэнэкъокуягъэх.

Къэралыгъо гъэпсыкэ илэу Къэбэртэе-Бэлкъарыр зыпсэурэр ильэс 100 зэрэхуурэм фэгъэхыгъэ мэфэкэ зэхахьхэр а мафэм Налщиц щыктуагъэх. Адыгэ Республиктэм иансамблэ цэрилхээ «Налмэсэр», «Испльамыр» Къэбэртэе-Бэлкъарым имэфэкэ зэхахьхэм ахэлэжьагъэх. Концертын кыышышуагъэх, орэд кыншалуагъэх.

«Зэкъошныгъэр» мэфэкым футубол ешлагъ. Тикомандэ итре-

нер шыхааэу Шакло Ашэмээ изэфхэхысыжхэм къащихигъэшыгъ командэхэр гуетынгъэ ахэлэхээ зэнэкъокум зэрэхэлжьагъэхэр.

Я 12-рэ тақыкыым «Спартак» иешлаклоу Дэхүм угловоир кызметэм, метри 6 фэдизкэ Хъутыр къэлапчъэм пэччыжэу шыхээкэ дауди, хъагъэм ізгуаор ридзагъ — 1:0.

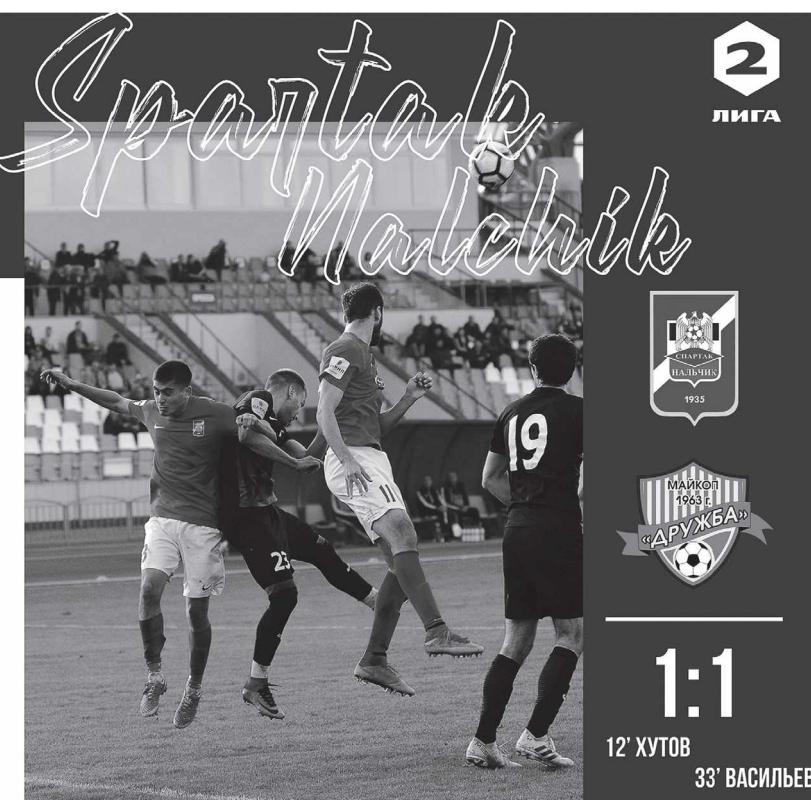
Я 33-рэ тақыкыым «Зэкъошныгъэм» иешлаклоу Макоевым тазырыр дэгъоу ыгъэцэклагъ. Метрэ 30 фэдизкэ къэлапчъэм пэччыжэу ізгуаор кызметэм, Васильевыр метрэ 14 фэдизкэ зыпчэхжэ къэлапчъэм шыхээкэ дэуагъ. «Спартак» икъэлэпчъэлутэу Мицаевым ізгуаор зыльдээгэй, ау кыбуытын е кызэкидээжын ылгээгэй. Хъагъэм ізгуаор щычэрэгтүүг — 1:1.

Пчъагъэм зэхъокыныгъэ фашы ашлонгъоу командэхэм зэнэкъокур лъягъэклотагь, ау ямурадхэр къадэхуягъэхэп. «Зэкъошныгъэм» икъэлэпчъэлутэу Т. Хъачырим ілэпэлэсэнгъэ дэгъу кыгъэлэгъуагъ, заулэрэ ізгуаор кызэкидээжыгъ. Пчъагъэр зэфэдэу зэлукэгъур аухыгъ — 1:1.

Урысыем футуболымкэ щыкторэ зэнэкъокум ия 2-рэ куп хэлжьээрэ командэхэр зэрэшлагъэхэр зэтэгъапшэх.

Я 6-рэ зэлукэгъухэр

«Ессентуки» — «Черноморец» — 1:2, «Биолог» — «Кубань-Холдинг» — 2:1, «Форте»

Къатхэхэрэм яшшоширэ редакцием иеплъикэхэмрэ зэтэмыфэнхэ альэкъышт.

Нэхүубор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкчи кыдэзыгъэхъээр:
АР-м лъэпкэ Йоххэм-
къэ, Икъыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкээгъухэм
адыяялээ зэпхынгъэхэмкэ ыкчи
къэбар жууѓэхъ
иамалхэмкэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къаихыэр А4-къэ
заджэхэрэх тхыапхэу
зипчагъэхээ 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлхээ, шрифтыр
12-м нахь цыкунэу
шытэп. Мы шаххэхъ
хэм адимыштэрэх
тхыагъэр редакцием
зэкегъэхъэлжыхъ.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын йоххэмкэ,
телерадиокъэтынхэмкэ ыкчи зэлъы-
Іэссыкэ амалхэмкэ и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэл гъэлоры-
шалы, зэраушыхъатыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщахаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкімкэ
пчъагъэр
4795
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1554

Я 7-рэ ешлэгъухэр

3.09

«Зэкъошныгъ» — «Ротор»
«Легион» — «Спартак»
«Кубань-Х» — «Мэшыкъу»
«Алания-2» — «Биолог»
«Динамо» — «Ессентуки»
«Черноморец» — «Форте».
4.09
СКА — «Чайка».

Я 7-рэ ешлэгъухэр

3.09

«Зэкъошныгъ» — «Ротор»
«Легион» — «Спартак»
«Кубань-Х» — «Мэшыкъу»
«Алания-2» — «Биолог»
«Динамо» — «Ессентуки»
«Черноморец» — «Форте».

4.09

СКА — «Чайка».

Хэутын узьшикэхэнэу щыт уахтэр

Сыхатыр
18.00

Зыщахаутыгъэхэе
уахтэр
Сыхатыр
18.00

Редактор шхъаэр
Дэрбэ Т.И.

Редактор
шхъаэм игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэгъыжъ
зыхырэ секретарыр

Жакімкъо
А. З.